

Ball de Carlins

Alpens

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Nucli urbà. Plaça Major. Alpens

Coordenades:

Latitud: 42.11933
Longitud: 2.10122
UTM Est (X): 425704
UTM Nord (Y): 4663416

Classificació

Número de fitxa 08004 - 115
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Es denota una bona participació.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Plaça Major](#)
[Festa Major](#)
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dj., 13/07/2006 - 02:00

Descripció

El ball de Carlins forma part dels actes més rellevants que s'han integrat plenament en la festa Major d'Alpens, celebrada el 27 de setembre de cada any. Ballat a la plaça Major d'Alpens abans del Correfoc del dissabte de festa Major, i protagonitzat pels Diables de Rocadepena, es representa la batalla històrica que enfrontà a la mateixa vila d'Alpens les tropes governamentals dirigides pel brigadier Cabrinetty i el bàndol carlista comandat per Francesc Savalls, en el marc de la tercera guerra Carlina. Es situen a cada punta de la plaça Major sis diables, uns representant les tropes de Cabrinetty i els altres sis representant el bàndol de Savalls. Avancen cap al centre de la plaça formant dues rotllanes, cadascuna amb el seu dirigent al centre, i es balla la dansa de l'hostal de la Corda (l'hostal de la Corda fou el lloc on Francesc Savalls pactà amb les forces governamentals després de la batalla d'Alpens). Tot d'una se sent un fort tret i Cabrinetty cau ferit de mort. En aquest moment entren els encantats de Rocadepena, que fan al·lusió a la llegenda d'aquest lloc, els quals s'enduen el cos de Cabrinetty. Clou el ball quan una bruixa dóna l'estendard de la colla al capità Savalls. Un cop han marxat de la plaça s'inicia el Correfoc.

Observacions:

Les imatges han estat cedides per l'Ajuntament d'Alpens.

Història

La batalla d'Alpens és un episodi militar que s'inscriu en la Tercera Guerra Carlina (1872-1876), que enfrontà els partidaris de Carles de Borbó i d'Austria-Este (Carles VII), pretendent carlí al tron espanyol, i els diferents governs de la monarquia d'Amadeu I, la Primera República i la Restauració alfonsina. Alpens fou l'escenari improvisat de la confrontació de dos homes que han assolit la categoria de mite en els seus respectius bàndols. D'una banda, Francesc Savalls (1817-1885) fou el cabdill del carlisme català més famós de la Tercera Guerra Carlina al Principat. Enfront d'ell, Josep Cabrinetty (1822-1873), un dels caps militars governamentals més actius a Catalunya. El 9 de juliol de 1873, a les tres de la tarda, la columna de Cabrinetty -composada per uns 1.200 homes - sortí de Prats de Lluçanès en persecució del senyor Alfons. En aquesta vila el brigadier ja havia anunciat que si capturava donya Blanca (Maria de les Neus de Braganza i Borbó, muller del senyor don Alfons), en faria trossos i els donaria amb l'arròs als seus soldats. Una nota de l'alcalde d'Alpens va fer saber a Cabrinetty que Savalls havia sortit d'aquest poble, per la qual cosa Cabrinetty decidí pernoctar a Alpens. A dos quarts de vuit, la tropa governamental arribà a la vila, i tot just entrar-hi, rebé un diluvi de bales per part de 1.025 carlins posicionats als turons veïns. Cabrinetty comprengué l'emboscada que se li havia preparat i resolgué dividir la tropa en tres columnes, que havien d'atacar per tres punts diferents. Això no obstant, davant el foc enemic la tropa no complí les ordres, situació que exasperà a Cabrinetty, el qual es posà al davant dels seus soldats per esperonar-los. Cabrinetty morí d'un tret al clatell, disparat des del campanar, al carrer Graell, davant la casa número 2. A la batalla d'Alpens hi van perdre la vida uns 150 soldats governamentals i gairebé uns 800 caigueren presoners. El pretendent carlí al tron espanyol Carles VII en féu encunyar una medalla commemorativa i donà a Savalls el títol de marquès d'Alpens.

Bibliografia

PLANES, J.A, Alpens. Una història del Lluçanès: pagesos, paraires i carlins, Ajuntament d'Alpens, 1999.
PLANES, J.A, fullet informatiu, La Batalla d'Alpens, Ajuntament d'Alpens i Diputació de Barcelona, 1998.

